

Demokratiske hændelser

Analyse af datamateriale og foreløbige
resultater

Anders Skriver Jensen

Formål

- At bidrage med ny viden om demokratiske dimensioner i aktuel dansk børnehavepædagogik
- At udfordre teorien (Klakis dannelsesdidaktik)
- At udfordre praksis

Opsummering

- I datamaterialet lægger de deltagende pædagoger hovedvægten på situationer der fremhæver barnets medbestemmelse vedr. indhold og organisering.
- Klafkis dannelsesdimensioner selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet er anvendelige, men langt fra udtømmende, mht. at forstå og kategorisere hvad der er på spil vedr. demokrati i hverdagen.
- Særligt solidaritetsbegrebet rummer udfordringer – både mht. begrebsdefinition og praktiske implikationer.

Demokratihistorier

- Demokratihistorier – narrativ dokumentation
- Demokratihistorier som meningsfuld dokumentation af forløbet i laboratoriet
 - De voksnes indsats
 - Børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse
- Demokratihistorier som praksiseksempler til gensidig inspiration
 - Kompetenceudvikling
- Demokratihistorier som forskningsdata
 - Analyser, råstof til artikler, udvikling af teori

Demokratihistorier som data

- Hændelsen er allerede bearbejdet og fortolket af pædagogerne
 - forskeren som gæst i materialet
- Demokratihistorier kan således bruges til at udforske hvad pædagogerne lægger vægt på når de skal dokumentere demokrati i hverdagen
 - kan ikke sige noget om hvordan det ser ud i 'virkeligheden', hvad der ellers sker, osv.

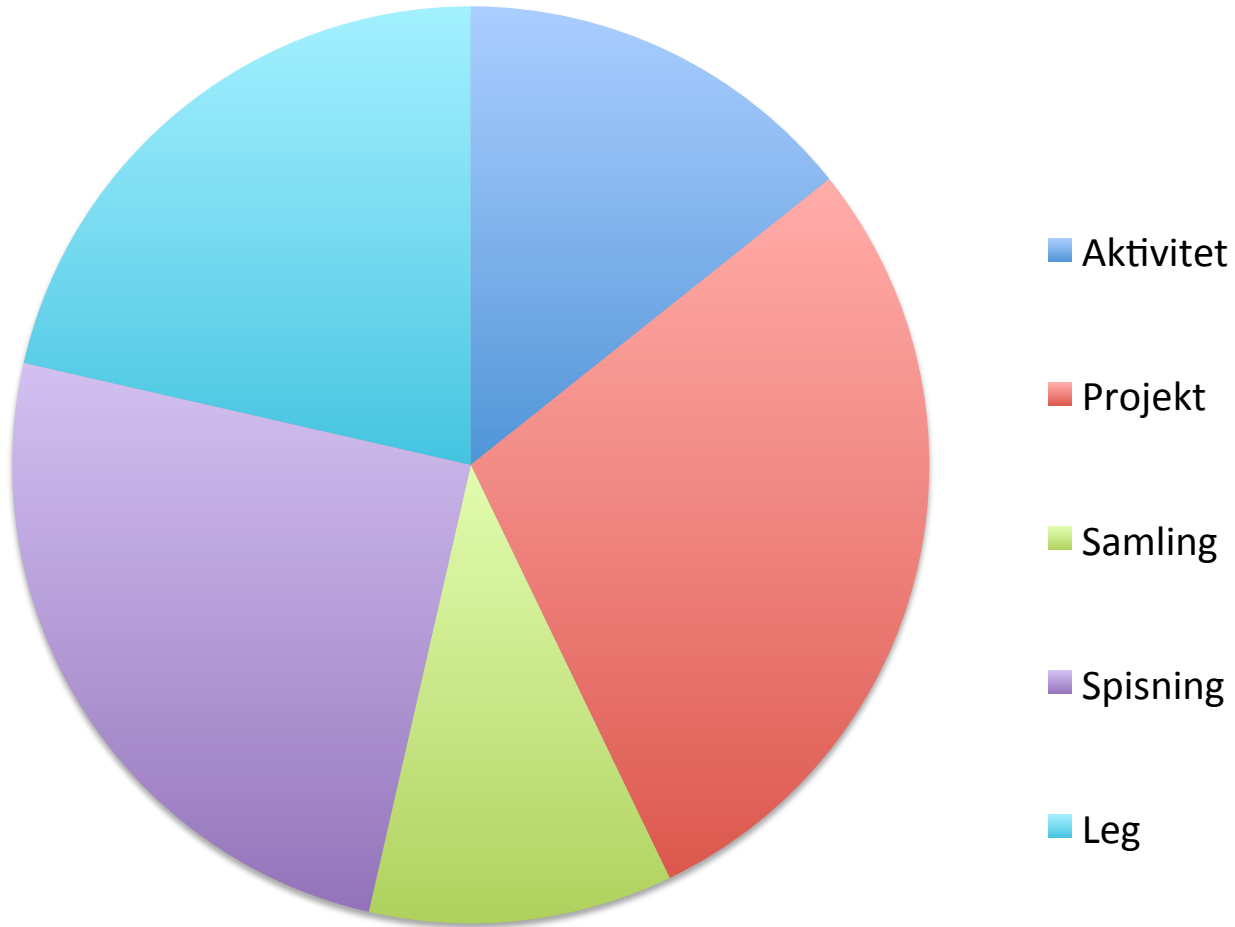
Rådata i tal

- 81 navngivne børn som aktører
- 28 demokratiske hændelser formateret som 'demokratihistorier'
- 5 typer situationer

Situationstyper - nøgle

- Aktivitet: Afgrænset, voksenorganiseret begivenhed med pædagogisk indhold.
- Projekt: Aktivitet som indgår i et længere forløb, emne eller tema - evt. med en afgrænset gruppe børn (projektgruppe).
- Samling: Samlinger og børnemøder i hverdagen (om hverdagen)
- Spisning og øvrige rutiner: Frokosten eller frugt. Hændelsen er relateret til selve spisningen og organiseringen heraf
- Leg: Børnenes spontane leg på legepladsen, indenfor og ude i naturen. Også børneorganiseret, udforskende virksomhed

5 situationstyper

Udforskende analyse

- Analyseenhed, 2 'gear':
 - Sætning til sætning
 - Afsnit til afsnit
- Udforskende fase: 373 koder, fremspirende
 - de voksne
 - barnet
 - børnene
 - indholdet

Fokuseret analyse

- Kategorier (koder) udtrukket af Klafkis teori
- For hver demokratisk hændelse
 - Situationstype
 - Primær kode - obligatorisk
 - Sekundær kode – valgfri
 - Negativ – hvis historien drejer sig om f.eks. direkte mangel på selvbestemmelse i en situation.
 - Kommentarer

Selvbestemmelse

Hvert enkelt menneskes evne til selv at bestemme over sine individuelle levevilkår og medmenneskelige, erhvervsmæssige, etiske og religiøse meninger” (Klafki, 2005, s. 68)

Barnet bestemmer over forhold der vedrører ham eller hende selv, inkl. egen krop, meninger, værdier, etc.

Benjamin vil klippe en maske

Ella-Kathrine tegner en god ven

Gruppen fratager David definitionsmagten over sin egen mad

Selvbestemmelse: Udfordringer til os

- Hvilke forhold vedrører egentlig børnehavebarnet selv?
- Hvad bør, kan og må børnehavebarnet bestemme?
- At være selvhjulpen >< at have (spirende) evner til, og erfaringer med, selvbestemmelse?

Medbestemmelse - indhold

“... medbestemmelsesevne, for så vidt at ethvert menneske har krav på, mulighed og ansvar for udformningen af vores fælles kulturelle, samfundsmæssige og politiske forhold;” (Klafki, 2005, s. 68)

Barnet har indflydelse på udformningen af fælles indhold, herunder indholdet af en leg, en aktivitet, en samtale, osv. Barnet kan påvirke/præge den fælles dagsorden

Kasper og Mikkel bygger et våben

Albert ved hvor æblerne kommer fra

Medbestemmelse - organisering

“... medbestemmelsesevne, for så vidt at ethvert menneske har krav på, mulighed og ansvar for udformningen af vores fælles kulturelle, samfundsmæssige og politiske forhold;” (Klafki, 2005, s. 68)

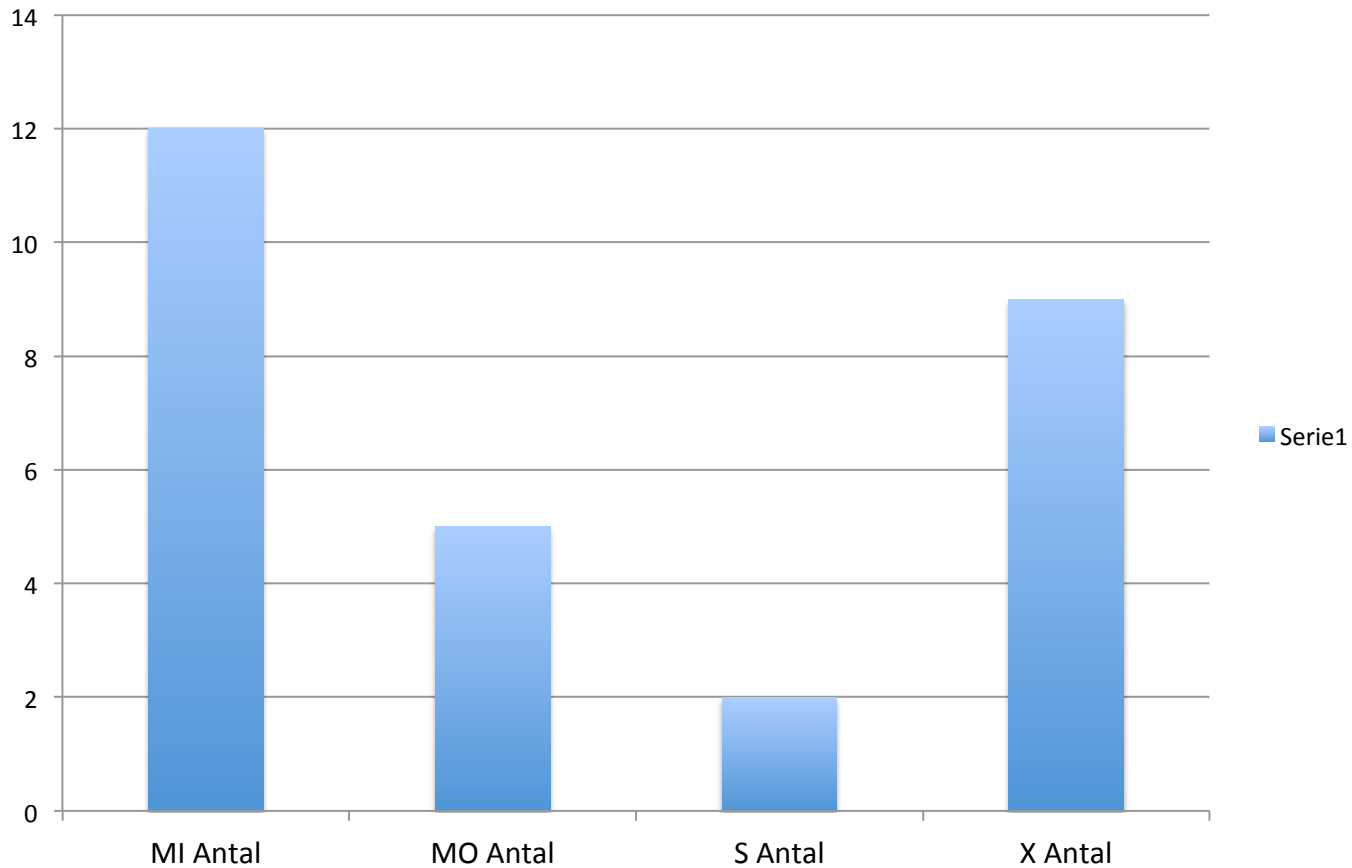
Barnet har indflydelse på hvordan gruppen og/eller materialerne organiseres, herunder hvilke regler og normer der gælder for gruppen, og hvordan disse håndhæves

Thomas og vennerne leger med biltæppet

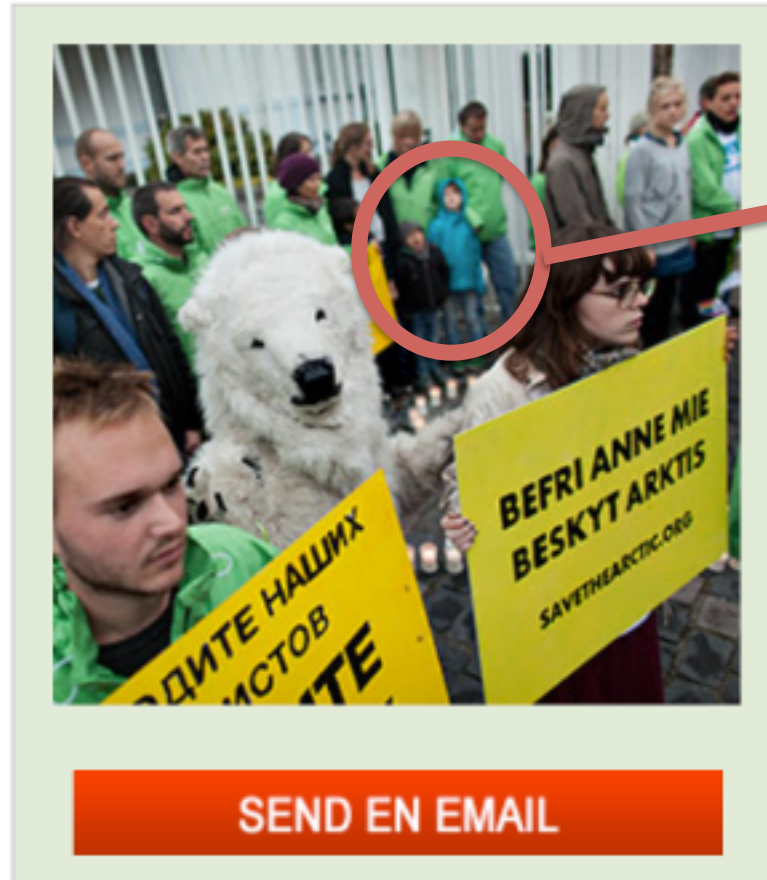
Asger og Marcus dækker bord

Medbestemmelse: Udfordringer til os

- At gengive/videreformidle andres regler og værdier, rutiner, indhold, måder at organisere sig på, er *ikke* medbestemmelse
- Deltagelse er en nødvendig, *men ikke tilstrækkelig*, komponent i medbestemmelse.
- Legitim, perifer deltager – mesterlære (Lave & Wenger, 1991).
 - Et værksted >< en demokratisk mødeplads

- Medbestemmelse – indhold MI
- Medbestemmelse – organisering MO
- Selvbestemmelse S
- Ingen af ovenstående X

Børn i færd med en solidarisk handling?

I morges tændte vi lys foran den russiske ambassade i København for at vise solidaritet med Anne Mie Roer Jensen og resten af de 30 tilbageholdte besætningsmedlemmer fra Arctic Sunrise, som efterforskes for pirateri i Murmansk! [Vis din støtte og send en e-mail til den russiske ambassade.](#)

Solidaritetsbegrebet i lovgivningen

Danmark	Sverige	Finland
Fraværende	Relateret til gensidighed, hjælpsomhed, fællesskab	Eksplicit: Solidaritet med de svage

Solidaritet?

- Klafki om solidaritet:
 - ”... for så vidt at det personlige krav om selv- og medbestemmelse kun kan retfærdiggøres, hvis det ikke kun forbindes med anerkendelse, men derimod også med indsatsen for- og sammenslutningen med mennesker, der helt eller delvist er afskåret fra netop sådanne selv- og medbestemmelsesmuligheder som følge af samfundsmæssige forhold, underprivilegering, politiske begrænsninger eller undertrykkelse”.
- Hjælpsomhed, empati og omsorg er nødvendige, *men ikke tilstrækkelige*, dimensioner i en solidarisk handling
- Klafki solidaritet er solidaritet med de svage (de udsatte).

Udsathed

- "Udsatte børn er børn, der er, eller kan blive, udsat i institutioner, skolen og det senere uddannelsessystem, som konsekvens af en række socialt belastende baggrundsfaktorer som forældrenes indkomst (fattigdom), uddannelse, arbejdsløshed og familiestatus." (Jensen, 2009)
- Bennett (2005): Udsathed er en samfundsmæssig problematik, og handler ikke om individuelle mangler.
- Jensen (2009): Børn med psykiske/fysiske handicap, eller børn med anden etnisk baggrund end dansk, er ikke per automatik udsatte børn.
- Børn med særlige behov, sårbare børn, risikobørn...

Operationalisering af solidaritetsbegrebet

- Barnet forbinder sig til, og gør en indsats for, et andet menneske i en udsat position
- 0 tilfælde i datamaterialet
 - husk: ikke 0 tilfælde i 'virkeligheden', men i dokumentationsmaterialet.
 - Grænse-eksempel 1: Pædagogen handler solidarisk overfor David.
 - Grænse-eksempel 2: Otto har brug for en god gerning

Praktiske implikationer

- Arbejde med, og eksplicit dokumentere, inklusion af børn med særlige behov, *som en central del af demokratisk pædagogik?*
- Muligheden for solidaritet, i de nære relationer i børnehavens hverdag, hænger tæt sammen med muligheden for møder mellem børn i normalområdet og udsatte børn?

Hjemmeside og slides

- <http://edu.au.dk/kritiskdemokratisk/>
- Eller Google efter "au kritisk demokratisk"